

TED DENİZLİ KOLEJİ

PDR Birimi Veli Bülteni –Nisan 2018

ANNE BABA TUTUMLARI

Çocuğunu en iyi şekilde yetiştirmek isteyen ailelerin dikkat etmesi gereken en önemli etkenlerden biri anne-baba tutumlarıdır. Anne-baba tutumları çocuğun çok erken yaşlarından itibaren davranışlarını şekillendirmeye başlar. Çocuğun olumlu kişilik özelliklerini geliştirmesi, iyi bir eğitim alması ve bütüncül olarak gelişmesi için ailenin sergilediği tutumlar büyük önem taşımaktadır. Elbette her anne-baba çocuğunun gelişimini destekleyecek ve onun zihinsel, psikolojik ve fiziksel gelişimi için gerekli olduğunu düşündüğü tutumlar sergiler; çocuğun yaşama dair tüm bilgileri doğru öğrenmesi ve kendisini geliştirmesi konusunda onu desteklemeyi amaçlar. Bu amaçlar doğrultusunda ilerlemek için anne-baba tutumlarının neler olduğunu bilmek ebeveynlere yardımcı olacaktır.

1. Otoriter Tutum

Bu tutumu sergileyen anne babalar bütün kontrolü elinde tutarlar. Genellikle katı ve baskıcı bir tutum sergilerler. Bu tutuma sahip anne babaların en sık kullandığı ödül-ceza yöntemidir. Çocuğun kurallara sorgulamadan uyması beklenir. Ebeveynler çocuğun bu kurallara uymasını korkutarak ve cezalandırarak sağlayacaklarını düşünürler. Ayrıca çocuğun en doğal hakları bile kurallara uyması halinde çocuğa bir ödül gibi verilir.

Bu aileler çocuklarıyla daha az sıcak iletişim içerisindedir. Çocuk, bunun etkisiyle kendisini ifade etmekte zorlanabilir, daha bağımlı ve zayıf ilişkilere sahip olabilir. Özetle, çocuklarda erinlik döneminde tedirginlik, kararsızlık ve özgüven eksikliği gözlemlenebilir.

2. İlgisiz Tutum

Aileler çocuğun davranışlarına, istek ve gereksinimlerine karşı kayıtsız kalırlar. Bu aile ortamında disiplin yok denecek kadar azdır. Bu tip ailelerde çocuk fiziksel ve duygusal yalnızlığa itilmektedir. Bu yüzden de çocuk tüm hayatı boyunca ilgi bekler ve bunu davranışlarına yansıtır. Dikkat çekmek için bazı davranışlarda bulunabilir. Bunun sonucunda sağlıklı ilişkiler kurmakta zorluk çekebilir.

İlgisiz anne-baba tutumu, çocukların kin, düşmanlık ve endişe duygularına kapılarak gelecekte kavgacı, isyankâr, saldırgan ve suç işlemeye eğilimli bireyler olmalarına neden olabilmektedir. Ayrıca, ilgisiz anne-baba tutumu çocuğun kendine güvensiz ve olumsuz bir benlik kavramı geliştirmesine neden olmaktadır.

3. Aşırı Hoşgörülü Tutum

Aşırı hoşgörülü tutuma sahip anne babalar çocuğun isteklerini hiçbir denetim ve sınırlama getirmeksizin daima kabul ederler. Çocuğun olumsuz davranışları her zaman aşırı hoşgörülle karşılanabilir. Çocuk bile bile kırıp dökse de, ana-baba bu davranışa kayıtsız kalabilir. Aileler doğru ve yanlış davranışları söyleseler bile denetleme konusunda özen göstermezler. Ebeveynin bu şekildeki tutumları çocuğun duyu, istek ve dürtülerini denetleyebilme yeteneğinin

gelişimini olumsuz yönde etkiler, çocuktaki agresif davranışların artmasına neden olabilir.

Bu tutum otoriter tutumun zıttı sayılır. Çocuğun bir sınırı yoktur doğal olarak bir sorumluluk duygusu da gelişmez. Çocuk okula başladığında hem kurallara uyması gerektiği için hem de sorumluluk verildiği için büyük hayal kırıklığına uğrar ve zorluk çeker. Özetle bu tutumla büyüyen çocuk her fırsatta hâkimiyet kurmak ister. Ancak gelecekte bu durum sosyal ilişkiler ve özdenetim konusunda sıkıntı yaşamasına neden olur.

4. Aşırı Koruyucu Tutum

Bu tutuma sahip ailelerde çocuğa fazla özen gösterilir. Ebeveynler çocuklarını aşırı derecede korur ve kontrol ederler. Geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi çocuklar genellikle abartılmış bir şekilde, gerçek sınırları aşmış bir koruma çemberinde olurlar. Çocukları devamlı korunmaya muhtaçmış gibi davranırlar. Ailenin bu davranışlarından dolayı çocuğun kendi deneyimleri ile öğrenmeleri engellenir. Çocuğa kendi kararlarını vermesi için yeterli zemin hazırlanamaz ve her türlü kararı aile, çocuk yerine alır. Ayrıca, hiçbir engelle

karşılaşılmasına izin verilmediği için yetenekleri yeterince gelişmemiştir. Bu yüzden çocuk büyüdükçe zorluklar yaşaması muhtemeldir. Bu tutuma sahip ailelerde büyüyen çocuklar kendini savunamayan, karar verme becerileri gelişmemiş ve kendi işini yapamayan bireyler olurlar.

5. Aşırı Mükemmeliyetçi Tutum

Bu tutumdaki aileler çocuklarından her konuda en iyisini yapmasını bekler. Kendi gerçekleştiremedikleri hayallerini çocuklarının gerçekleştirmesini beklerler. Çocuklarının yapabileceklerini göz ardı ederek çocuklarını olduğu gibi kabul etmeyip çocukların kapasitelerini zorlarlar. Çocuğun yanlış yapmaya hakkı yokmuş gibi davranılır ve hataları kabul edilemez.

Böyle bir ailede büyüyen çocuklar ise hep başarıya yönelik çalışırlar ve başaramazlarsa büyük hayal kırıklığı yaşarlar. Kendileri hakkında beceriksiz, değersiz ve başarısız hissine kolaylıkla kapılabilirler. Yanlış yapmaktan oldukça korkarlar.

6. Demokratik Tutum

Aileler öncelikle çocuklarını olduğu gibi kabul eder ve çocuklarına koşulsuz sevgi, saygı gösterirler. Çocuklarına karşı hoşgörülüdürler ve onları desteklerler. Aile ortamında karar alınırken çocuğun fikirleri sorulur ve fikri ne olursa olsun saygı ile dinlenir. Böylece çocuk susmaya değil konuşmaya teşvik edilir. Aile içinde olması gereken kurallar çocuk ile konuşup kararlaştırılır ve bu kurallara herkes uyar. Bu anlamda anne ve baba çocukları için davranışlarıyla iyi bir model olur.

Çocuk belirli sınırlar içinde özgürce davranabilir. Bu aile ortamında çocuğa kendini, duygu ve düşüncelerini anlatması için uygun ortam verilirse çocuk bu özgürlüğü sayesinde sağlıklı şekilde olgunlaşır.

Bu anne-baba tutumuyla büyüyen çocuklar yüksek özgüvene ve sorumluluk duygusuna sahip olurlar. Karar verme ve problem çözme becerileri gelişir. Sosyal, işbirliğine açık, kurallara uyan, yaratıcı ve bağımsız bireyler olarak yetişirler.

Kaynakça

- Yörükoğlu, Atalay, (1996). Çocuk Ruh Sağlığı. 20. Basım. İstanbul: Özgür Yayınevi
- Yavuzer, Haluk, (2011). Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları, İstanbul